

Vuoden 2023 talousarvio ja vuosien 2024-2025 taloussuunnitelma, kulttuuri ja vapaa-aika / Budgeten för år 2023 och ekonomiplanen åren 2024-2025, kultur och fritid

Vapaa-ajajaosto / Fritidssektionen 13.09.2022 § 68

860/02.02.00/2022

Valmistelija / Beredare: Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, Christian Sandström christian.sandstrom(at)sipoo.fi

Talousarvio 2023 Taloussuunnitelma 2023–2025

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2023–2025

Yhteistä

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden yksikköön kuuluvat Sipoon opisto sekä kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Yksikön toiminnan kautta kuntalainen voi kehittää itseään, lisätä osaamistaan, edistää hyvinvointiaan ja kokea yhteenkuuluvuutta. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut palvelevat kaikenikäisiä kuntalaisia ja tukevat ja edistävät kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Toiminnalla on merkittävä vaikutus yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyssä.

Kunnan asukasmäärän kasvaessa palvelujen kysyntä kasvaa, ja ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys korostuu.

Harrastamismahdollisuuksien lisääminen ja monipuolistaminen on kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen yhteinen ja keskeinen tavoite.

Toteutamme tätä tavoitetta erityisesti lasten- ja nuorten harrastustoiminnan tukemisessa, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut koordinoivat harrastamisen Suomen-malli –hanketta Hobaria, jonka puitteissa kaikille sipoolaisille lapsille ja nuorille tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan ja mielekkääseen harrastukseen koulupäivän yhteydessä.

Lapsille ja nuorille suunnattu kulttuuri- ja liikuntakalenteriin merkityt toiminnot toteutetaan ensimmäistä kertaa lukuvuotena 2022–2023.

Kirjastopalvelut

Kirjastot ovat valtakunnallisesti merkittäviä lukutaidon kehittäjiä ja digitaitojen opastajia. Ne ovat kaikille avoimia ja maksuttomia kohtaamisen paikkoja monipuolisine palveluineen.

Lukemisen edistäminen, lukutaitojen tukeminen sekä digiopastaminen ovat keskeisiä painopistealueita Sipoossa, joiden toteuttaminen edellyttää riittävän määrän osaavaa henkilökuntaa. Koulutetun henkilökunnan perinteinen tehtävä mahdollistaa asukkaiden pääsy tiedonlähteille korostuu uudelleen kriittisen ajattelun tukemisen muodossa. Kirjaston keskeinen tehtävä on tukea asukkaita tunnistamaan mis- ja disinformaatiot ja hankkimaan tietoa monipuolisista lähteistä ja tukea täten monilukutaitoa, joka pitää sisällään kriittisen ajattelun taidon.

Koronaepidemian jäljet näkyvät vielä kirjastotoiminnassa. Asiakkaille suunnattu tapahtumatarjonta on monipuolista ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, kuten varhaiskasvatuksen ja koulupuolen kanssa kehitetään entisestään. Tiedottamista eri tapahtumista ja kirjaston palveluista tehostetaan.

Sipoon kirjaston yhteistyö muiden Helle-kirjastojen kanssa mahdollistaa laadukkaiden e-palvelujen kehityksen jatkossakin. Kirjaston rooli

kuntalaisten demokraattisena foorumina ja tapaamispaikkana painottuu ja eri ikäisiä kuntalaisia otetaan mukaan kehittämään kirjaston toimintaa.

Kulttuuripalvelut

Painopisteet toiminnassa ovat Kulttuurisuunnitelman mukaan kaksikelisyys, luonto ja rakennettu ympäristö, monipuolinen kulttuuritarjonta ja niiden hyvä saavutettavuus sekä yhteistyö ja yhteisöllisyys.

Kulttuuripalvelut toteuttaa yhdessä paikallisten yhdistysten ja muiden yhteistyötahojen kanssa näihin painopisteisiin liittyviä tilaisuuksia ja toimintaa.

Koronaepidemian jälkimaininkeja on vielä havaittavissa luovilla aloilla, mutta vuoden 2023 aikana uskotaan kuntalaisten jälleen palaavaan kulttuuritapahtumiin ja taideharrastuksiin. Topeliussalin peruskorjaus vuonna 2023 rajoittaa tapahtumien järjestämistä. Osittain tapahtumatuotantoa siirretään Juhlataloon ja muihin mahdollisiin tiloihin. Taiteen perusopetuksessa digitaalinen oppiminen on osa opetusta myös jatkossa. Tiedottamista eri taideopetus- ja taideharrastamisvaihtoehdoista lisätään.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluita käyttävät kaikki kuntalaiset vauvasta ikäihmiseen. Liikunnan hyödyt sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen ovat merkittävät. Kuntalaisilla tulee olla mielekkäitä ja hyvin ylläpidettyjä liikuntapaikkoja, jotta suurin osa ihmisistä löytäisi itselleen sopivan tavan liikkua terveytensä kannalta riittävästi. Ulkoliikunnan suosion kasvu on pysynyt pahimman koronaepidemian jäljiltä ennallaan. Tämän myötä ulkoilu- ja virkistysalueiden ylläpitoa ja perusparannusta sekä kehitystyötä tarvitaan edelleen. Kuntalaiset ovat löytäneet koronapandemian jälkeen takaisin liikuntaryhmiin, kuntosalille ja sisäliikuntatiloihin. Energiakustannuksien kasvaminen aiheuttaa erityistä huolta liikunnan palveluverkon ylläpitämisessä. Toimintakatteen pienenemisen vuoksi sekä erityisesti allastilojen rajallisuuden vuoksi mahdollisuudet vastata kasvavaan liikuntapalveluiden kysyntään ovat heikot. Söderkullassa niin kunnan omat kuin urheiluseurojen toimintamahdollisuudet ovat rajalliset tilanpuutteen vuoksi, tähän vastataan Miilin sivistyskeskuksen rakennushankkeella. Liikuntapalvelujen oma palvelutuotanto keskittyy ikäihmisten, erityistukea tarvitsevien sekä lasten ja nuorten liikunnan edistämiseen. Yhteistyötä liikunta- ja urheiluseurojen ja -järjestöjen kanssa tiivistetään edelleen.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden tehtävä on parantaa sipoolaisten nuorten hyvinvointia, edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä.

Nuorisopalveluiden toimintaa kehitetään entistä asiakaslähtoisemmäksi asiakasryhmät huomioiden.

Sähköisten palveluiden kehittäminen ja niiden tutuksi saaminen nuorille vaati jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Tavoitteena on nuorten osallisuuden vahvistaminen kaikessa toiminnassa.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ehkäistä 18–29-vuotiaiden nuorten syrjäytymistä kohtaamalla ja ohjaamalla heitä yksilöllisten tarpeiden mukaisten palveluiden piiriin. Sipoossa etsivä nuorisotyö joutuu usein olemaan myös tuo jatkopalvelu, koska mm. mielenterveys- ja päihdehuoltopalveluja sekä asumisen ohjaukseen liittyviä palveluja on heikosti saatavilla. Etsivä nuorisotyö tiivistää edelleen yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa sekä kunnan sisällä että ulkopuolisten tahojen kanssa, jotta nuorisopalvelut pystyisivät luomaan nuorten tarpeita paremmin huomioivia palveluita.

Ehkäisevä päihdetyö toteuttaa suunnitelmaan kirjattuja ehkäisevän päihdetyön erilaisia toimintoja ja oppitunteja nuorille.

Erityisnuorisotyössä tuetaan nuorta erilaisissa ongelmatilanteissa ja ehkäistään suurempien ongelmien syntymistä. Erityisnuorisotyön pääkohderyhmä on 12–17-vuotiaat nuoret. Erityisnuorisotyöntekijän työtehtäviin kuuluvat muun muassa yksilö- ja ryhmätoiminnan ohjausta, päihde- ja seksuaalikasvatusta, elämäntaitojen vahvistamista ja liikkuvaa nuorisotyötä.

Sipoon opisto

Vapaan sivistystyön toimintaperiaatteeseen kuuluu, että sillä ei ole tutkintotavoitteita eikä sen sisältöjä säädellä lainsäädännössä. Sipoon opiston tehtävänä on toimia elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta ja vastata alueellisiin ja paikallisiin sivistystarpeisiin. Opinto-ohjelma tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi sekä lähiopetuksena että etäopetuksena.

Lukuvuonna 2022–2023 OPH:n hankerahoituksen avulla on tarkoitus muokata opetussuunnitelman perusteet ja ainekohtaiset opetussuunnitelmat sellaiseksi, että ne pohjautuvat opiskelijan osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Opintosuoritukset voidaan arvioida ja dokumentoida ja sen jälkeen tallentaa valtakunnalliseen KOSKI-järjestelmään. Hankkeen tavoitteena on myös kehittää yhteistyötä mm. Sipoon lukioden kanssa ja tavoittaa potentiaalisia, uusia opiskelijaryhmiä. Keskitymme tämän uuden mahdollisuuden - vapaan sivistystyön opintojen hyväksi lukemisen - markkinointiin hankkeen aikana. Teemme yhteistyötä sekä Itä-Uudenmaan opistojen että muidenkin kansalaisopistojen kanssa.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2023

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden rooli hyvinvointia edistävien palveluiden käytännön toteuttajana korostuu hyvinvointialueelle siirtymisen myötä.

Koronapandemian jälkeen palveluiden toteuttaminen ja kysyntä on palaamassa samalle tasolle kuin ennen pandemiaa. Digitaaliset palvelut tulevat pysymään valikoimissa. Epävakaa maailmantalous ja korkea inflaatio voivat vaikuttaa kuntalaisten osallistumiseen kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden palvelutarjontaan. Toisaalta palveluiden kysyntä voi lisääntyä ja toisten vähentyä. Palveluiden hinnoittelua tullaan arvioimaan aikaisempaa aktiivisemmin.

Kulttuuri- ja vapaa- aikapalvelut sis + ulk.erät	1 000 €	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	TAE VK 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarvio		830	910		783		
Määräraha		-6 502	-6 664		-6 741		
Toimintakate	Netto	-5 672	-5 753	0	-5 958	0	0
Määrärahan muutos%			2,5	-100,0	1,2	1,9	
Määrärahan muutoseuroina			-162	6 664	-6 741	-127	
Asukkaat	31.12.	22 190	22 600	22 600	23 100	23 600	24 100
Nettomenot	euroa/asukas	-256	-255	0	-258	0	
Henkilöstö 31.12.							
Työpanoslaskennallisia virkoina	htv	52	54	51	59	51	
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-109 076	-106 545	0	-100 984	0	

Tunnuslukutaulukossa esitellään toiminnan tunnuslukujen muutokset palveluittain.

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Sipoon opiston opetustunnit	12822	8 600	13 200	13200
Sipoon opiston toimintakate, euroa/asukas *)	-31	-34	-37	-34
Kirjaston kävijämäärät	145484	106 965	165 000	130 000
Kirjaston lainausten määrä/asukas	10,9	10,9	12	12,5
Kulttuuripalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-34	-35	-39	-36
Taiteen perusopetuksen piirissä olevat lapset	678	735	700	745
Liikuntapalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-83	-89	-84	-81
Liikunta-avustukset, euroa/asukas	14	12	13	13
Nuorisopalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-32	-36	-35	-34
Kohdattujen nuorten määrä nuoriso- työssä			60 000	60 000

Strategiasta johdetut kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden sitovat tavoitteet 2023

Koko kuntaa koskeva sitova tavoite	Sitova tavoite 2023	Mittari	
Lastemme ja nuoremme hyvinvointia parannetaan.	Tehostetaan tiedottamista ja markkinointia lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista. Lapsia ja nuoria osallistetaan mm. jalkautumalla nuorten suosimiin paikkoihin ja kyselyiden avulla. Pyritään löytämään	Kunnan oman hyvinvointikyselyn mukaan lapset ja nuoret löytävät tietoa eri harrastusmahdollisuuksista entistä paremmin. TEA viisari.	

	yhteinen, nuoria tavoittava alusta harrastustoiminnan markkinoinnille.		
Kuntalaisten jatkuvaa oppimista ja hyvinvointia tuetaan vahvemmin kumppanuusverkostoja hyödyntäen	Aikuisten ja ikäihmisten hyvinvointipalveluiden yhdyspinnat määritellään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja niille laadintaa kehittämissuunnitelma.	Yhdyspinnat määritelty ja kehittämissuunnitelman laadittu.	

Esittelijä / Föredragande Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö / Chef för kultur- och fritidstjänster
Sandström Christian

Ehdotus / Förslag Vapaa-ajanjaosto hyväksyy ehdotuksen vuoden 2023 talousarvioksi ja vuosien 2024-2025 taloussuunnitelmaksi ja lähettää ehdotuksensa edelleen Sivistysvaliokunnalle.

Fritidssektionen godkänner förslaget till budget för år 2023 och ekonomiplan för åren 2024-2025 och sänder förslaget vidare till Bildningsutskottet.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut Vapaa-ajanjaosto hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Fritidssektionen godkände enhälligt föredragandes förslag.